

Viking Taleskala, 2010

Lindsay Pennington, Tone Mjøen, Maria da Graça Andrada, Janice Murray

Hensikt

Denne skalaen er utviklet for å klassifisere barnets talte ytringer. Andre redskaper vurderer hvor lett barn kan gjøre seg forstått ved hjelp av flere former for kommunikasjon.

Talte ytringer er avhengig av kontroll og koordinasjon av flere kroppsfunksjoner. Dette inkluderer pust og kontroll av pust, fonasjon (vibrasjoner i stemmebåndene, som skaper stemmen når man snakker), bevegelse av lepper og tunge for artikulasjon.

Motoriske vansker hos barn med Cerebral Parese kan påvirke enkeltfunksjoner og kan føre til forskjellige talemønstre. (F.eks. kan redusert kontroll av pust føre til vansker med kontroll av talevolum; svekkede bevegelser i stemmebåndene blir forbundet med hvesende eller skurrete stemme; svekket artikulasjon fører til manglende evne til å uttale noen konsonanter osv). I hvilken grad de enkelte funksjoner er påvirket vil variere mye fra barn til barn.

Vi vet at talefunksjoner er adekvate hvis ord blir oppfattet riktig av samtalepartneren. Selv om forståelighet strengt tatt er et mål på aktivitetsnivå (å kommunisere et budskap), relateres det direkte til talefunksjon og kan hjelpe med å skille graden av funksjonsnedsettelse.

Viking taleskala er utviklet til bruk for barn fra 4 år og oppover.

Skalaen har 4 nivåer. Barn med Cerebral Parese som blir klassifisert på nivå I vil ha minimale eller ingen talevansker sammenlignet med barn som følger vanlig utvikling. Talen er vanligvis ferdig utviklet ved syv års alder. Hos barn som følger vanlig taleutvikling, bør talen ved fire års alder være forståelig for ukjente voksne utenfor kontekst. De har ingen vansker med å regulere volumet på talen; stemmen er ikke nasal og høres ikke forkjølet ut; stemmen er klar uten skurring og de kan bruke egnede, voksenlignende tonefall i samtale.

Barn kan i alderen fire til seks år fortsatt vise noen umodenheter ved tale. De erstatter noen konsonanter med andre (for eksempel sier "j" istedenfor "r") og utelater trykklette stavelser (F.eks. kan "potet" bli uttalt "tet").

Skalaen er på ordinalnivå; det forventes ikke at avstanden mellom nivåene er lik eller at barna blir fordelt jevnt på nivåene.

Instruksjoner

Fyll ut informasjonen i boksen på siste side.

Les beskrivelsen av barns tale på oversikten. Sett en sirkel rundt det nivået som best beskriver barnets tale. Det er barnets **vanlige** uttale som skal skåres, dvs det barnet vanligvis gjør og ikke hva det kan gjøre.

Man skal skåre det nivået barnet blir **forstått** på av **fremmede og ukjente samtalepartnere**. Personer som kjenner barnet (for eks. foreldre, lærere) har blitt vant til barnets tale og gjenkjenner ord fordi de blir gjentatt flere ganger i kontekst og kan derfor forstå barnet bedre enn de fleste andre som hører barnet.

Beskrivelse av barns tale

I. Talen er ikke påvirket av motoriske vansker.

Barn på nivå I følger det vanlige mønsteret for taleutvikling.

De kan ha noen umodenheter slik som hos andre barn på samme alder/utviklingsnivå.

Barn på nivå II har tale som er påvirket av deres motoriske vansker. Talen er vanligvis forståelig, men følger ikke det vanlige mønsteret for utvikling og høres ikke ut som hos barn på samme alder/utviklingsnivå.

II. Talen er upresis, men oftest forståelig for ukjente samtalepartnere.

Stemmevolumet er adekvat i en til en samtale. Stemmen kan høres hvesende eller skurrete ut, men det påvirker ikke forståeligheten. Artikulasjonen er upresis; de fleste konsonanter blir uttalt, men forringelse merkes i lengre ytringer. Selv om vanskene er merkbare, er talen vanligvis forståelig for ukjente tilhørere **utenfor kontekst**.

Barn på nivå II har tale som er påvirket av deres motoriske vansker.

Talen kan være svak, slurvete, utydelig eller lydstyrken kan være upassende, men er oftest forståelig uten kontekst markører.

Barn på nivå III har vanligvis tale som er alvorlig påvirket av deres motoriske vansker på flere delområder (for eksempel kontroll av pust, bevegelse av stemmebåndene/stemme, artikulasjon). De alvorlige vanskene barna opplever med å kontrollere hvert delområde gjør til sammen at barnets tale er veldig vanskelig å forstå uten kontekst markører.

III. Talen er uklar og ofte ikke forståelig for ukjente tilhørere utenfor kontekst.

Vansker med å kontrollere pusten i forhold til tale; kan si ett og ett ord om gangen og/eller stemmen er noen ganger for høy eller for lav for å bli forstått. Stemmen kan høres skurrete ut; toneleie kan ha brå variasjoner. Talen kan være tydelig hypernasal. Veldig få konsonanter blir uttalt. Alvorlighetsgraden av vanskene gjør at talen er vanskelig å forstå utenfor kontekst.

Barn på nivå III bruker tale som kommunikasjonsform.

Talen deres kan være forståelig for ukjente voksne når de snakker i enkeltord. I lengre setninger kan ord av og til forstås av ukjente voksne.

Barn på nivå IV kan vokalisere, men kan ikke lage noen ord eller ordlignede uttrykk som ukjente tilhørerne kan forstå utenfor kontekst.

IV. Ingen forståelig tale.

Viking Taleskala, 2010

Les beskrivelsen av barns tale. Sett en sirkel rundt det nivået som best beskriver barnets tale.

- I. Talen er ikke påvirket av motoriske vansker.**
- II. Talen er upresis, men oftest forståelig for ukjente samtalepartnere.**
- III. Talen er uklar og ofte ikke forståelig for ukjente tilhørere utenfor kontekst.**
- IV. Ingen forståelig tale.**

Barnets navn *Fødselsnr. -*

Navn på personen som fyller ut Viking Taleskala

Forhold til barnet *Dato for utfylling*